

Эрдэм чхаан дэлгэртүүгэй.

МАНАЙ ИРЭДҮЙ

Булган аймийн Боловсрол, Соёлын Төвийн хэвлэл 2002 оны 2 дугаар чирил № 1/37

Аяны дөрөө мултлахад...

Мэргэжлийн хяналтын албаны улсын байцаагч Г.Батсайхан саяхан БСШУУХАлбаны шалгалтын ажлын хэсэгт орж Сэлэнгэ, Дархан-Уул аймагт ажиллаад ирснийн нь дараа бид уулзаж ярилцсан юм.

Сайн байна уу? Сайн явж ирэв үү? Шалгалтынхая тухай сониноос...

-2002 оны 4-р сарын 13-27 ны хооронд Дархан-Уул аймагийн 15,19-р сургуулиуд „Сэлэнгэ аймгийн төвийн 4, Жавхланы, Дулван хаян, Ерөө, Бугант, Худэр сумын ЕБС-иудаар ажиллаад ирлээ. Дарханы гадаад хэлний төрөлжүүлсэн сургалттай хувийн 19, Сэлэнгэ аймгийн төвийн физик математикийн гунзгийрүүлсэн сургалттай 4 дүгээр, сургуулиуд хангалттай сайн, бусад сургуулиуд нь хангалттай үнэлгээ авч байна. Шалгалт утгат дээрх аймгуудын ИТХ, Засаг дарын төмөнгийн газар, сумдын иргэдийн хурал их юм хийжээ. Дээрх аймгууд аймгийнхая төсвийн 53-аас 60 орчим хувийг боловсролтой сөёлд зарцуулж, сургуулийн өргөтгөл, засвар, материалас орчныг сайжруулахын тулд жилийн төлөвлөгөө гарган ажиллах байгаа юм байна. Дээрх аймгуудад ажиглагдсан нэг олцуурхууштай зүйл бол доотой нөөц боломжкоо дээд зэрээр ашиглаж байгаа яедваа юм. Тухайлбал Дархан-Уул аймгийн 19-р сургууль л гэхэд "Сургууль хөгжүүлэх сан"-д хандаас цулагуулан, сургуулийн холбоотой байгууллага болон хувь хүмүүсийн судалгаас сайтар өөрчлөх тухайн тойргын хүмүүсийн гуравны хоёр нь хамрагдсан байна. Энэ хөрөнгийн эх үүсвэрээг маш сайн ашиглажээ.

-Шалгалтын явцад ажиглагдсан онцлог зүйл юу байв за?

-Шалгалт утгаж сургуулийн багш нарын зүйл хийжээ. Баримт бичгийн хөтөлбөрт, хувийн бүтээлч санаачлаагүйд сайн байлаа. Тухайлбал: Зарин багшийн бүтээлийн сан, узссэлэн нь ангийг берэг баатхажаа шахам байв. Худэр сумын математикийн багш Энхсайхан, хөдөлмөрийн багш Оюун-Эрдэнэг гэх мэтийн багш нарын хийсэн зүйлс нь улсын хэмжээнд түршлэгээ болохуйц хийдэж, шалгалтынхаян зүгээс индер үнэлгээ авлас. Мен Дархан хотын 19-р сургууль материйнлэг бавз, техник тондоо төхөөрөмжийн хувьд углэр жишээж байлаа. Номын сан, мэдээллийн төв нь тохиожилт сайтай, интернетийд холбогдоон, сурвачид нь гадаад хэлний орчин сайтай учир индер үнэлгээс авч байлаа. Тэдний сургуулийн хүхүүдүүд элдээс уралдаан тэмцээн, мэтийн, олимпиадад байна оролцон индер амжилт гаргадаг юм байна. Иймээс ч 19-р сургуулийн сурвачдын стандартын хангальтын түвшин 80 гаруй хувьтай байлаа. Түүнчлэн сумдын засаг дарга, ИТ Хуралын сургуулийн онцгой анхаарч маш их дэмжих тусалжээ. Мен Дархан-Уул, Сэлэнгэ аймгийн төвийн сургуулиудын сурвачдын тестийн ажиллах чадвар сайн байлаа. Эдгээр сургуулиуд хичээлээс гадуурх ажлыг сайн зохиодог юм байна.

-Сургууль багш нарын хувьд анхаармаар ямар зүйлс ажиглагдах?

-Хэдийгээр томоохон хэмжээний асуудлуудыг /засвар, өргөтгөл г.м./ шийдэж чадсан боловч жижиг сажиг зүйлүүд дээр дутгасаа юмнууд байна гэж бодлоо. Мен багш нарын хууль эрх зүйн болон мэргэжлийн мэдлэг тааруу байлаа. Тухайлбал: хууль эрхийн мэдлэгээр 800 гаруй багшаас шалгалт аваахад 338 нь хангальтгүй үзүүлээс авч байна. Багш нарын 20 орчим хувь нь мэргэжлийн шалгалттан хангальтгүй дүн үзүүлжээ.

-Хөдөөгийн сургуулиудын хувьд байдал ямар байна вэ?

-Манай аймгийн хөдөөгийн сургуулиудтай адил хэмжээнд байна. Гол нь стандартын хангальт тааруу байна. Харин манайхыа бодвол анги кабинеттэй хангальтгүй хэмжээнд тохижуулсан байна.

-Багш нартаа хандаж юу зөвлөмөөр байна?

-Дээрх шалгалтын дундаж харахад манай аймгийн сургуулиуд бас ч нэг их дутуу юм алга. Дээрх аймгуудын стандартын хангальтыг манайхтай харьцуулажаад үндсэндээс адил түвшинд байна гэж хэлж болохад байна. Дархан-Уул 53 %, Сэлэнгэ 51%-тай байна.. Бидний өнөөрсөн хичээлийн жилд авсан шалгалт бас л энэ хавьцаа байсан. Гол нь хөдөөгийн сургуулиуд үүн дээр анхаарах хэрэгтэй. Багш нар өөрсдөөс хамаарах зүйлүүд дээр сайн анхаарах хэрэгтэй. Бидэнд боломж нөөц их байгааг ашиглах нь чухал юм.

Ингээд таны цаашдын ажил амьдралд тань улам их амжилт хүсэн бидэнтэй харамгүй ярилцсанд тань баярлалаа.

МЭДЭЭ, МЭДЭЭЛЭЛ

Сургалтанд хамрагдлаа

Аймаг сумдын цэцэрлэгийн эрхлэгч нарыг 2001 оны 4-р сарын 15наас 29ныг дүүстэл Улаанбаатар хотын Удирдлагын академийн Боловсрол нийгмийн удирдлагын сургуульд боловсролын удирдлагаар мэргэшүүлэх 10 хоногийн 80 цагийн сургалтанд хамрууллаа.

Сургалтын хөтөлбөрт:

- Байгууллагын онол менежмент
- СӨБ-ын байгууллагын бодлого, шинэчлэл
- Хүний нээцийн удирдлагын үндэс
- Удирдлагын сэтгэл зүй
- Сургалтын технологийн удирдлага зэрэгзэр нийт 2 кредит хийгдээгүй орж, үнэмлэх олгов.

Тус сургалтанд Гурвэнбулаг, Дашинчилэн, Бурзгяхангай, Раашант, Бугат, Хутаг-Өндөр, Сайхан, Булган зэрэг сумас газар 13 хүн хамрагдсан ба дээрх сумдын засаг дарга, бусад удирдлагеүүд цэцэрлэгийн эрхлэгч нараа сургалтанд хамруулан мэдлэг боловсролыг нь дээшлүүлэх талар анхаарал таасанд талархал илрэхийль.

Булган сумын 4-р цэцэрлэгийн эрхлэгч Г.Туяа.

Туршлага солилцох ажил үр дүнтэй болов.

Багшийн сурган хүмүүжүүлэх мэдлэг чадвар, засах арга барилыг сайжруулах ажлын нэг хэлбэр нь бусад сургуулийн туршлага, таргүүний багш нарын ажлын арга ажиллагаатай танилцах яедал юм. "Сургууль - 2001" хөтөлбөрийн хүрээнд саяхан манай сургуулийн гадаад хэлний багш нарын хэсэг Хишиг-Өндөр сумын 10-н жилийн дунд сургууль дээр очиж, харилцан туршлага солилцох уулзалт хийлээ. Бид тус сургуулийн багш сурвачидтай хамтран волейболын тэмцээн зохиож, "Руский чай" нэртэй ярилцлага хийж, ажил төрлийн хөгжээнт тоглоом тоглож, алжаалаа тайлав, Мен гадаад хэлний багш нарын хичээлд сууж, анги танхим, музей, Ш.Гаадамбын нэрэмжит танхимаар орж сургалтын талаар харилцан арга туршлагаас солилцов. "Сургууль - 2001" хөтөлбөрийн үндсэн багас тус сургуулийн багш нарат "Сургалтын технологийн шинэчлэл" сэдвээр сургалт зохион явууллаа. Хишиг-Өндөр сумын 10-н жилийн дунд сургуулийн хувьд монгол хэлний уламжлалт сайн сургалт, англи хэлний залуу багш нарын ажлаа аятайхан эхэлж үр дунд хүрч байваа байдал, сургуулийн музей, Ш.Гаадамбын нэрэмжит танхим эжиллуулж байгаа, улсын чанартай спортын тэмцээн, бусийн монгол хэлний олимпиад зохион явуулж байгаа зэрэг үр өгөөжтэй олон ажлууд хийжээ. Цаашид хоёр сургуулийн гадаад хэлний багш нар хамтран ажиллаж, харилцан арга туршлагаас солилцож байхаар болов.

Бидний арга туршлага солилцох аялал ажил амжилттай сайхан болоход тусалсан. Хишиг-Өндөр сумын сургуулийн захиргаа, багш ажилчдад талархлаа илрэхийль.

Булган сумын 10 жилийн 1-р дунд сургуулийн хичээлийн эрхлэгч Д.Зоосүрэн

Их эзэн Чингис хааныхаа сүүдэр тохиохсны 840 жилийн ойг Булган сумынхан Чин вэн Ханддоржийн хөшөөний дэргэд ёслин тэмдэглэлээ. Ёслолын ажиллагааны үеэр аймгийн төв номын сан, музей зэрэг албан байгууллагууд шинэ ном, үзмэрүүдээсээ нийтэд толишуулж, ТКХ-ийн жуужигчид, уран бүтээлчид ая дуу, шүлэг найргаасаа сонирхуулав.

БСТ-ийн арга зүйч Ц. Санжаасүрэн

Төрөлжсөн олимпиадууд амжилттай явагдаж өнгөрлөө

2001-2002 оны хичээлийн жилийн улсын төрөлжсөн олимпиадын хоёрын давааны шалгалтыг хуваарийн дагуу 4 өдөр зохион байгуулав. Олимпиадад 5 бүсээс шалгарсан 14 сургуулийн 65 багш, 241 сургач 11 хичээлийн 42 тэрлөөр мэдлэг оюунаа сорин аваргуудаа тодрууллаа. Энэ удаагийн олимпиадад нь хэд хэдэн онцлогтой байлаа.

- Сургачдын амралтын үеэр зохиогдсон тул төв хөдөөгийн багш сургачид оролцох боломжоор сайн хангагдсан.
 - Байгаль цаг агаарын тааламжтай нөхцөлд болсон тул оролцогчид харьцангуй их байлаа.
 - Оролцогчид тооны хувьд өмнөх жилийнхээс өссөн. Ялангуяа хувиараа оролцогчид.
 - Техник технологийн олимпиадад өмнөх жилүүдээс цөөхөн сургууль оролцдог байсан бол энэ жил 7 сургууль оролцлоо.
- Олимпиадын явцад өмнөх жилүүдээс илүү сайжирсан олон зүйлүүд байлаа. Тухайлбал:
- Ихэнх сургуулиуд багш сургачдаа олимпиадад өргөн оролцулахын тулд унааны асуудлыг нааштайгаар шийдвэрлэсэн байв.
 - Олимпиадад Булган сумын 10 жилийн 1-р сургууль, "Эрдмийн өргөө" цогцолбор, Хишиг-Өндөрийн 10 жил, Могоод, Сайхан, Орхоны 8 жилийн сургуулиуд бусдаасаа сайн оролцлоо.

Олимпиад амжилттай явагдсан ч цаашид анхаармаар зарим зүйлүүд байна.

1. Олимпиадын журам дэгийг сайтар сүдлаагүйгээс зарим багш сургачид олимпиадад бүртгүүлэхгүйгээр орж байна. Цаашид бүртгүүлэгэйгээ тохиолдолд олимпиадад оруулахгүй, журмаа баримтлах болно. Энэхүү дутагдал төвийн сургуулиудын багш сургачдын дунд түгээмэл байна. Мөн өөр сургуулийн сургачид "Түшээт хан", Спиртын дунд сургуулийн нэр дээр олимпиадад орох зэрэг дутагдууд байна.
2. Олимпиад нэг талаар "Бага конкурс" юм. Иймд сургачдыг шалгуулж, өрсөлдүүлж сургамаар байна. Зарим сургач багш хийж гүйцэтгэх ажлаа эмх цэгц муутай, ойлгомжгүй хийх, цаг барих асуудал муу зэрэг дутагдууд байна.
3. Бид олимпиадын хоёрын давааны шалгалтыг аль болох шударга талаар бүх талын арга хэмжээ авч байна.

[Газар](#) [Багш наа](#) [Батлагдаа](#) [Үй хөвьштэй танц](#)

Арга зүйч, магистр Ц.Уранцэцэг

"Шуууухай" тэмцээн амжилттай явагдаж өнгөрлөө.

Цэцэрлэгийн наасны хуухдүүдийн "Шуууухай" цэнгээнт бүжгийн тэмцээн Булган аймагт 2 шаттай явагдан өндөрлөлөө. Нээдүгээр шатны үзлэгийг сумын цэцэрлэгийн анги хамт олны дунд зохион явуулж шалгарсан 1 хамтлаг, 1 хос аймгийн шатанд оролцсоноос

Хамтлагаас:

- 1-р байр Хялганат сумын "Хараацай" хамтлаг
- 2-р байр Булган сумын 1-р цэцэрлэгийн "Цоморлиг" хамтлаг
- 3-р байр Булган сумын 4-р цэцэрлэгийн "Ягаан сарнай" хамтлаг

Хосоос:

- 1-р байр Булган сумын 6-р цэцэрлэгийн хос
- 2-р байр Хялганат сумын цэцэрлэгийн хос
- 3-р байр Булган сумын 4-р цэцэрлэгийн хос тус тус байр эзэллээ.

Хуухдүүдээ сайн бэлтгэн оролцсон Хялганат сумын цэцэрлэгийн багш Оюунчимэгт "Өргөмжлөл" мөнгөн шагнал гардууллаа.

БСТ арга зүйч Ц.Санжаасүрэн

Булган сумын 10 жилийн 1-р сургуульд Г.Наранцэцэг ахлагчтай "Сурах арга барил" багш байгуулагдаж, сургачдын сурах арга барил, сэтгэлгээг өрчлөх зорилгоор сургалт семинар, олимпиад, төрөл бүрийн хичээлийн олимпиад зохион байгуулж байгаа нь сургачдын идэвхийг өрнүүлсэн ажил болж байна.

2002 оны 4-р сард "Сурах арга барил" багийнхан 1-р ангид элсэх сургачдын эзэг эхэд "Эзэг эхийн сурган хүмүүжүүлэх арга барилыг дэшилүүлэх нь" сургалт явуулахаар бэлтгэж байна.

Г. Наранцэцэг

Рашаат суманд уулзвар бүсийн математикийн олимпиад боллоо. Энэ олимпиадад Булган, Архангай, Өвөрхангай, Төв аймгийн 30 гаруй сургуулийн 1-10 дугаар ангийн багш сургачид оролцов. Олимпиадад Өвөрхангай аймгийн хувийн сургууль түрүүлж, шилжин явах чомын эзэд болжээ. Манай аймгаас Булган сумын 1-р 10-жилийн 9-р ангийн сургач Б.Цогтжаргал, "Эрдмийн өргөө" цогцолбор сургуулийн бага ангийн багш 3. Болио түрүүлж алтан медалийн эзэд болцгоожээ.

БСТ-ийн арга зүйч О.Пашка.

Шатар тогловол сурлага сайжирна.

Шатрын тусlamжтайгаар хуухдийн оюун ухааны хөгжүүлэх төслийн 1-р шатыг хэрэгжүүлснээр 3-р зэрэгтэй шатарчнаас мастер хуртлэх зэрэгтэй шатарчин гэлтгэх программ, сурх бичиг ном, компьютер дисктэй боллоо. Ингэснээрээ нэг эзлжинд 30 гаруй сургачдад шатрын хичээл сургалт явуулах боломжтой болов. Ер нь манай шатрын анги кабинет нь одоогоор манай улсад байгуулагдаад байгаа "Ирээдүй" цогцолбор, "Мончесс", "Галакси" зэрэг шатрын клубуудын материалыг базаас дутахааргүй болж чадлэв. Ийм анги кабинеттэй болоход Аймгийн засаг даргын тамгын газрын дэмжлэг туслацаа, МННХ-ийн төслөл ихээхэн үүрээ гүйцэтгэлээ. Аймгаас анх удаа шатрын зуны сургалт явуулж, одоогоор 1 ба 2-р араван жилийн сургуулийн 70-аад хүүхэд шатраар хичээллэж байна. Үүний үр дунд манай сургачдаас "Манай ирээдүй" тэмцээнээс 1 мөнгөн медаль, Цодгор хүү тэмцээнээс 2 мөнгө, Улсын аваргаас 1 хүрэл медаль авлаа. Шатраар хичээллэсэн хуухдийн оюун ухаан хөгждэгийг манай аймгийн математик, физикийн олимпиадын аварга сургачдын 80 хувь нь шатрын секцэнд явдгаас харж болно. Манай шатрын кабинетт үүд хаалга хэзээ ч нээлттэй. Манай секцэнд шууд ба энэзээр суралцахыг урьж байна.

Ж.Пүрэвсүрэн

БСШУЯ, МЗЭ-тэй хамтран "Монголын уран зохиолыг сарын аян", Эзэн бодг Чингис хааны мэндэлсний 840 жилийн ойг угтаж аймгийн төв номын сангаас ЕБС-иудын сургачдын дунд ном уншиглагын 14 хоногийн уралдаан зарласан нь амжилттай болж өнгөрлөө. Мөн гол түймэртэй тэмцэх алба цэцэрлэгийн ажилтан албан хаагчдын дунд Монголын уран зохиолыг сурталчилсан АСТ зохиож, 7-р цэцэрлэгийн хамт олон турнуулэв.

Аймгийн төв номын сан

Монгол хэлбичгийн улсын XXXIII олимпиад Улаанбаатар хотноо 2002-04-26- наас 28-ны өдөрүүдээд болж өнгөрлөө. Энэ жилийн олимпиад МУИС байгуулагдсаны 60 жилийн ойн нэрэмжит болсноороо онцлог байв. Олимпиадад 21 аймаг, хот дүүргийн аварга 27 багш, 26 сургач эх хэлнийхээ мэдлэг, авьяас билээ сорьж оролцсоны доттор Булган сумын 10 жилийн 1-р сургуулийн сургач О.Золзаяа улсад 5-р байр эзэлж, МУИС-ийн монгол хэл уран зохиолын ангид элсэн орох урилгаар шагнагдсан амжилттай ирлээ. Багш нарын олимпиадад оролцсон "Эрдмийн өргөө" цогцолборын багш П.Баянжаргал улсад 8-р байр эзэлж сайхан амжилт гаргалаа. Эх хэлээ эрхэмлэн дээдэлж, дараа дараагийн олимпиадад амжилттай оролцохыг багш сургачдадаа хүсье.

П.Баянжаргал

ТАНЫ ХУУЛЬ ЭРХИЙН МЭДЛЭГТ

БСШУ-ны сайдын 2001 оны
300 дугаар тушаалын хавсралт

ЕБС-ийн ажилтнуудын УБИС-ийн магистрантурт хөнгөлттэй нөхцөлөөр суралцуулах журам

Нэг. Ництлэг үндэслэл

- Энэхүү журмын зорилго нь ерөнхий боловсролын ахлах сургуулийн буюу түүнтэй адилтгах төвийн сургуулийн захирал хичээлийн эрхлэгчид /цаашид "удирдах ажилтан" гэх/-ийг Улсын багшийн их сургуулийн магистрантурт боловсролын удирдлагын чиглэлээр суралцуулахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.
- Улсын багшийн их сургуулийн магистрантурт хамрагдах удирдах ажилтанд элсэлтийн болон сургалтын төлбөрийн зохих хөнгөлөлт үзүүлэхээс гадна сургалтын хэлбэрүүдийг хослон суралцуулна.
- Магистрантурын сургалтыг зохион байгуулахад Гэгээрлийн сайдын 1999 оны 286 дугаар тушаалаар баталсан "Магистр, докторын сургалт эрхлэхэд баримтлах углэрчилсэн журам" -ын заалтуудыг мөрдөнө.

Хоёр. Элсэлт, элсэгчдэд тавих шаардлага.

- Энэхүү журмын дагуу сургалтад хамрагдах удирдах ажилтан нь доорхи шаардлагыг хангасан байна:
 - Багшийн мэргэжлийн чиглэлээр бакалаврын зэрэгтэй;
 - Кредит цагийг сургалтад нэвтрүүлснээс хойш төгссөн бол дипломын голч дүн нь 2.75-аас, түүнээс өмнө төгссөн бол дипломын дундаж дүн 4-өөс тус тус доошгүй байх.
 - Эрх бүхий байгууллага энэхүү журмын нөхцөлийн дагуу магистрын сургалтад хамруулж, сурх бололцоогоор хангахыг албан ёсоор зөвшөөрсөн байх.
 - Сүулийн 3-аас доошгүй жил ерөнхий боловсролын сургуульд багш эсхүл удирдах ажилтнаар ажилсан байх.
 - Энэхүү журмын 4-т заасан удирдах ажилтныг магистрантурт элсэлтийн шалгалтгүйгээр элсүүлнэ.
 - Элсэлтийн шалгалтын хяналтын тоог БСШУЯам тогтоож, аймаг, нийслэлийн БСТ-үүдэд хургуулнэ.
 - БСТ-үүд хяналтын тоонд багтаан сургах хүнээ сонгож энэ журмын 9-т заасан баримт бичгийг бүрдүүлж ирүүлнэ.
 - Элсэгчид нь тухайн орон нутгийн аль нэг сургуультай гэрээ байгуулна. Гэрээнд тухайн ЕБС ба удирдах ажилтны харилцан эрх уургийг тусгана. Удирдах ажилтан нь магистрантурт төгссөнөөс хойш сургуульдаа 5-аас доошгүй

жил тогтвортой суурьшилтай ажиллахаар заасан байна.

- Магистрантурт элсэх хүний талаар сургуулийн захиргаа дараах бичиг баримтыг бүрдүүлж ирнэ.

А/ Тухайн хүний өргөдөл

Б/ Энэ журмын 4-т заасан шаардлагыг хэрхэн хангасан талаар анкет

В/ Элсэгч, сургуулийн захиргааны байгуулсан гэрээ

Г/ Зардлыг гэрээнд тусгах буюу нутгийн захиргаа хариуцах бол энэ тухай шийдвэр

Гурав. Сургалтын зохион байгуулалт

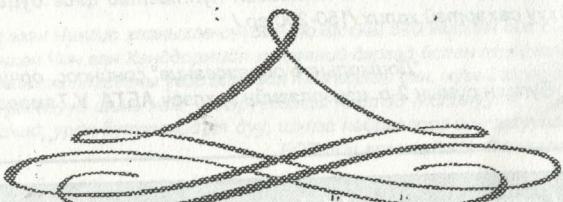
- Магистрын сургалтыг баталсан цөм хөтөлбөрийг үндэслэн 'боловсруулж баталгаажуулан магистрант бурийн хувийн төлөвлөгөөний үндсэн дээр зохион байгуулна.
- УБИС нь магистрантад хичээл сонгох, өөрийн хэрэгцээг харгалзан хувийн сургалтын төлөвлөгөө зохиох болоцоогоор бүрэн хангана.
- Магистрийн сургалтын норматив хугацаа 1,5 жил байна.
- Магистрант нь сургалтын эхний жилд өдрийн хэлбэрээр, дараагийн хагас жилд энээс эсхүл экспернат хэлбэрээр суралцаж болно.

Дөрөв. Сургалтын төлбөр

- Энэхүү журмын дагуу сургалтын төлбөрийг УБИС 35% хямдруулна.
- Суралцагчдын ирж, очих замын зардал, суралцах хугацааны цалин, Улаанбаатарт байх зардал зэргийг бүхэлд нь буюу тодорхой хэсгийг нутгийн захиргааны байгууллага, бусад байгууллага, тухайн дунд сургууль хариуцина.

Тав. Бусад зүйл

- Тухайн боловсролын байгууллага магистрантыг нэг жил өдрөөр суралцах хугацаанд ажлаас тур чөлөөлөх ба бусад хугацаанд ажлын явцдаа суралцах нөхцөлөөр хангах үүрэгтэй.

Гадаад хэлний сургалтын талаар

2001-2002 оны хичээлийн жилд өрөнхий боловсролын сургуульд нийт 50 гадаад хэлний багш ажиллаж байна. Нийт багш нарын 26 хувь нь мэргэжлийн зэрэгтэй бөгөөд ажилласан жилийн дундаж нь 8,7 жил байгаа нь гадаад хэлний багш нар нэлээд залуужсаныг харуулж байна. Энэ хичээлийн жилд 11 багш ажлын гарцаагаа эхэлжээ. Өнгөрсөн хичээлийн жилийн улсын болон түвшин тогтоох , стандартын хэрэгжилтээр авсан шалгалтуудын дун маш хангальгүй байгаад анализ хийж үзэхэд:

- Сүүлийн жилүүдэд орос англи хэлний хичээлээр улсын болон уралдаант шалгалтанд оролцогчдын тоо эрс цөөрсөн . Улсын шалгалтаар улсад байр эзлүүлэхэд орос хэл 12 , англи хэл 18 дугаар байранд оржээ.

-Багшил боловсон хүчин нэлээд залуужсан бөгөөд тэдний заримд туршлага, арга зүйн мэдлэг дутмаг

-Хөдөө орон нутагт суралцагчдын хэлний сурх орчин муу. Хэрэгцээ шаардлага багатай .

-Багш нарын бүтээл санаачлага муу ,

-Хэлний авьяастай сурагчдыг оношлон хөгжүүлж чадахгүй, хэл сурх сонирхол сэдлийг нь муу төрүүлдэг

-Сумдын сургуулиудад нэг багшид оногдох сурагчдын тоо олон, англи танхим , боловсон хүчин дутагдалтайгаас хэсгээр сургалт явуулдаггүй

-Багш нарын арга зүйн мэдлэг дутагдалтай, ээлжит хичээлийн бэлтгэл ,хөтөлбөр боловсруулалт нийзээд хангальгүй .

-Сургуулийн багшийн ажлыг үнэлэх дотоод хяналт сүл ,ялангуяа хичээлийн эрхлэгчийн орос ,англи хэлний хэлний мэдлэг дутуу учир угсгалаар явдаг . Хөндлөнгийн хяналт шалгалт байхгүй байна ..

Дээрхи байдалд дүгнэлт хийж цаашид дараах зүйл анхдарт ажиллах шаардлагатай байна .

Мэргэжлийн багш нарын хувьд :

- Мэргэжлийн холбогдолтой ном ,сурх холбогдох материалыг уншиж судлах ,тэмдэглэл, хөтлөх .
- Бүлэг сэдвийн хөтөлбөр боловсруулах хичээлийн бэлтгэлийг сайн хангах .
- Сурагчдад тесттэй хэрхэн ажиллах аргыг эзэмшиүүлэх ,өөрсдийн тестиийн сангаа баяжуулах .
- Хоцгрэдсон сурагчидтай нэг бүрчлэн ажиллах ,анализ хийж үр дүнг тооцох .
- Сургалтын бичил орчин бүрдүүлэхэд санаачлагатай бүтээлч байх, ялангуяа гарын доорх материал ашиглан сурагчдаар сургалтын хэглэгдэхүүн ,бүтээлийн сан хийлгэж хичээлд ашиглах

Сургуулийн хувьд :

- 7 , 9 -р ангийн сурагчдын стандарт хэрэгжилт, шалгалтанд бэлтгэх ажлын төлөвлөгөө гарган ажиллах 5,6,7,9-р ангийн сурагчаас анги дэвших шалгалтийг сургуулийн үр бүтээлтэй хэмжээнд зохион байгуулах
- Багшийн ажлын үр дүнг тооцох ,стандартын биенелтэнд тогтмол хяналт тавих .
- Гадаад хэлний хичээлийн кабинетэд подгруппээр хичээллүүлэх боломжийг эрэхийлж , орчин бий болгоход санаачлага гаргах .
- Залуу багш нарын хичээлд сууж , зөвлөгөө өгөх , бусдаас суралцах арга зүйтэй болоход туслах .
- Сургалтанд техник хэрэгсэл ашиглах боломжийг бүрдүүлэх /магнитафон гэх мэт/ .
- Багш нарыг чанаржуулах , мэдлэг боловсролыг нь дээшлүүлэх сургалтанд хамруулах .
- 10-р ангийн сурагчдийг улсын шалгалтанд бэлтгэх ажлыг өндөр түвшинд зохион байгуулах.

БСТ-ийн арга зүйч С.Сугармаа

ТАНД АШИГТАЙ ЗӨВЛӨГӨӨ

Витаминлаг цайны жорууд

1.Ургамалынхандтай цай.

(гүзээлгэнэ,нэрс,бөөрөлзгөнө,аньс,нохойн хошуу.)

200 гр буцалж байгаа усанд эдгэр жимсийг хоолны халбагаар 1 удаа хийж зөвлөн гол дээр таглаатай саванд хийж 30 минут болгоод гаргана.Олгох норм 100-150 гр (хүүхдэд)

2. Алиментай цай.

Жижиглэн үрсэн 10гр алиментыг буцалж байгаа усанд 4 халбага сахартай хийж буцалгаад байхууны ханд дусааж олгоно. Гарц 150 гр.

3. Үзэмтэй цай.

30 ш нохойн хошуу, 10 гр үзэм, 1 халбага цайны ханд, 1 халбага элсэн чихэртэй буцалж байгаа усанд хийж 10 минут байлгана.Оройн цайнд өгөхөд сайн.

4. Апельсин-лимонтой цай.

Апельсин лимоныг жимстэй сироп буцалж байгаа усанд хийж цайны ханд элсэн чихэртэй 5 минут буцалгаж болгоно.

5. Зөгийн балттай цай.

1 халбага нохойн хошууг 10 гр зөгийн балттай буцалган шүүж олгоно.Оройн хоолны цагаар өгөхөд сайн.

6. Төрөл бүрийн жимсний хамаасан нунтагтай цайг буцалгаж байхуу сахартай холих./150-200 гр./

"Дошкольное образование" сониноос орчуулав.

Булган сумын 2-р цэцэрлэгийн эрхлэгч АБТА У.Тамара.

ХҮҮХДЭДЭЭ УНЦИЖ ӨГӨӨРЭЙ.

-Яст мэлхий шүдтэй юу?

- Яст мэлхий өрөөсөө шүдгүй боловч түүний хүрц ирмэгтэй эрүүний яс нь хоод тэжээлийг жижиглэн шудний үүрэг гүйцэтгэдэг.

-Сохор номин үнэхээр сохор уу?

- Сохор номини нүдний хэрээтүн муу хэдий ч бүр сохор биш ажээ. Маш жижигхэн нүд нь зөвхиндоо нэлээд гүнзгий далд байрласан байдаг. Сохор номин өт, шавьж, хорхой хайж газрын хөрсийг сэндийчдэг ажээ. Сохор номин маш идэмхий бөгөөд хоолгүйгээр 12 цагас ձээш амьд байж чаддаггүй гэнэ.

-Мөхөөлдөс хаанаас гаралтай вэ?

- Эртний ромчууд жимсийн шуус, виног цас хийж хөлдөөж байгаад иддэг байжээ. Харин орчин үеийн мөхөөлдөсний жорыг Италийн жуулчин Марко Пого 1295 онд Дорнын оруудаас буцаж төрөлх Венецид црэхдээ анх Европд дэлгэрүүлжээ. Тийм болохоор манай өвөг дээдээс мөхөөлдөс иддэг байсан байж болзошгүй юм.

-Өмхий хүрэн үнэхээр өмхий юу?

- Өмхий хүрэн өөрөө өмхий үнэртэйгээс гадна амьсгал боогдуулж, нүдний харааг түр сохолдог бодис ялгаруулдаг. Өмхий хүрэн цааш харан сүүлээ өргөнгүүт сүүлэн доорх булчирхайнаасаа дээрх хорт бодисыг 3,5м хүртэл хол цацдаг.